

23.49x30.1	1/6	עמוד 42	נשים	11/2015	50636839-0
ארגון נכי צה"ל לנכי צה"ל - 13640					

לא תנצחו אותי

75,000 חיילים ואזרחים נפצעו בפעולות האיבה ובמלחמות ישראל. מתוכם כ-5,000 אזרחים. ביום ראשון הקרוב, תציין מדינת ישראל בפעם השנייה את "יום ההוקרה לפצועי מערכות ישראל ופעולות האיבה". לרגל היום הזה בחרנו להביא את סיפוריהן של שלוש נשים חזקות שלא נחנו לפציעה לנצח אותן. גיבורות-על - גרסת המציאות

חגית ששר • צילום: אריק סולטן ורון שלף

20.15x29.74	2/6	עמוד 43	נשי	11/2015	50636845-7
ארגון נכי צה"ל לנכי צה"ל - 13640					

17.76x26.08	3/6	44	עמוד	11/2015	50636849-1
ארגון נכי צה"ל לנכי צה"ל - 13640					

אילנה סילבן קוסוביץ': "עם כל הקושי העצום של ההתמודדות, קיבלתי גם עומקים אחרים. אף פעם לא חייתי עם שאלות כמו 'למה זה קרה לי?'. הדברים קרו כי הם היו צריכים לקרות"

"משהו קרה בסדר הנכון", אילנה היום ובעבר

ההמתנה לאמבולנס פתאום התחילו הכאבים. הפנים שרפו. הרגליים כאבו, למרות שרוב הפגיעות היו בידיים. נכוויתי ב-55 אהוז מהגוף שלי."

באיכילוב הרדימו והנשימו אותה והעבירו אותה לשיבא - תל השומר. "שלושה שבועות הייתי מורדמת ומונשמת בטיפול נמרץ נשימתי ואחר כך החלו אשפוזים וניתוחים במחלקת כוויות ומחלקת שיקום. תל השומר היה הבית שלי למשך חצי שנה. יש לי חברים משם עד היום". אילנה שנותרה מצולקת מהכוויות מרגישה שיחס החברה והמבטים הם תולדה של ההתרחשויות

מדי, כמו רעש של נפץ, ועשן לבן מילא את האוטובוס."

רק מאוחר יותר הסתבה שבתיק היו שלושה מטעני צינור הגדול מביניהם לא התפוצץ והשניים האחרים התפוצצו בזמנים שונים. "האוטובוס עצר וכולם יצאו בבהלה. הכוויות שנגרמו לי נוצרו מהאש שדרכה עברתי בדרך למטה. אין לי שום זיכרון חי מהאש הזאת, אבל את הצלקות שהיא השאירה בי רואים עד היום".

כשירדת מהאוטובוס היית בהכרה? "כן. בדקות הראשונות עדיין לא סבלתי מכאבים. הצלחתי לתת חמישה מספרי טלפון, אבל בזמן

יום שבו נחצו חייה של אילנה סילבן קוסוביץ' לשניים התחיל באיחור. היא הייתה אז חיילת בת 18 בקורס קדם צבאי ששילב טירונות. שרשרת משונה של צירופי מקרים הובילה אותה לאוטובוס שהתפוצץ. "זה התחיל יום קודם לכן", היא נזכרת. "חטפתי חום ושלחו אותי הביתה. ניסיתי עוד להתנגד כי חששתי שישלחו אותי בהמשך לטירונות נפרדת ולא עוד לי". את התחושה החמוצה היא החליטה להמתיק בנסיעה לחבר שגר באורנית. "אם כבר קיבלתי גימלים", אמרה לעצמה. "אנצל אותם עד תום". בבוקר שלמחרת, היא קמה באיחור ומכאן החל היום להתגלגל בניגוד לכל התוכניות. התכונן להתחיל את הבוקר בנחת, להרכיב עדשות מגע ולעשות פן, התחלף בריצה חפוזה לרכבת. "כדיעבר", היא מסבירה. "מפני שלא הספקתי לעשות פן ולשים עדשות, יש לי היום שיער ואני לא עיוורת".

את הרכבת הראשונה היא החמיצה, וכשעלתה לרכבת הבאה, פגשה אילנה מכרה, שקעה איתה בשיחה והמשיכה בנסיעה לתחנה דרומית יותר. כדי לחזור למסלול שיוביל אותה לאורנית היה עליה לעלות על קו 51. כשכבר הגיעה לתחנה, חלף האוטובוס מול עיניה והיא עלתה על האוטובוס הבא. הרבה צמתים היו בדרך שאילו רק היו קורים בהם הדברים אחרת, כל מציאות חייה הייתה היום שונה; אבל גם היום, 15 שנה אחרי, היא אומרת: "אם היו אומרים לי שאני יכולה לחזור אחורה בזמן ולא לעבור את הפגיעה, הייתי אומרת שאני מעדיפה לעבור את חיי כמו שעברתי אותם. משהו קרה בסדר הנכון, כי עם כל הקושי העצום של ההתמודדות, קיבלתי גם עומקים אחרים. אף פעם לא חייתי עם שאלות כמו 'למה זה קרה לי?'. הדברים קרו כי הם היו צריכים לקרות".

מה קרה כשעלית לאוטובוס? "התיישבתי במקום פנוי בסוף האוטובוס וגיליתי שמש מתחת לרגליים מונח תיק. התעלמתי כי התפרחתי. לא התחשק לי להיראות בחורה היסטרית שעושה סתם בלגנים. פתאום היה פיצוץ, לא גדול

16.37x26.19	4/6	עמוד 46	[ש י ם]	11/2015	50636853-6
ארגון נכי צה"ל לנכי צה"ל - 13640					

במעלה הרחוב, ושוב חזרנו לסבארו. עמדנו בתור ואז היה הפיצוץ. אין תסכול על כך שיוכלתם להמשיך ברחוב לעבר המסעדה הבאה וכל החיים שלך היו נראים אחרת? "להפך. זה נותן לי תחושה שזה לא היה מקרי. כל חיי מלווה אותי התחושה שהם עשו את תפקידם בעולם והי רצה אותם בחזרה. ובגלל שהם היו מאוד צדיקים, הם מתו על קידוש ה'".

מבין בני המשפחה שהיו בפיצוץ ניצלו רק היא, שהייתה בת עשה, ואחותה בת השמונה. "בפיצוץ איבדתי את ההכרה, עפתי מההדף והתעוררתי במקום אחר מסביב המשיכו ליפול דברים ואני קמתי ויצאתי לרחוב".

איתנו, ויש לנו את הזכות להודות להם, כי מחיר הפגיעה שהם משלמים נותן את הזכות לחיות פה".

ללוויה על אלונקה

בין משלמי המחיר נמצאת גם לאה סחיווסחורדר שנפצעה ואיבדה את הוריה ושלושה מאחיה בפיגוע ב"מסעדת סבארו" לפני כ-14 שנה. בפיגוע ההוא שבו התרסקה משפחתה לרסיסים היא רואה יד מכוונת. "זה היה בחופש הגדול. היינו בסידורים עם ההורים שלנו בירושלים, בלי שלושת האחים הגדולים. בסוף הסידורים החלטנו ללכת לסבארו. עמדנו בחוץ מתלבטים, ואז החלטנו שבעצם כדאי ללכת למקום אחר. עלינו קצת

הפנימיות. "בהתחלה התביישתי ללכת עם חולצות קצרות כי יש לי צלקות בכפות הידיים, בזרועות, ברגליים ועל אזור קטן בפנים, אבל כשהתחלתי להרגיש בנוח עם הגוף שלי, גם החברה הרגישה איתי בנוח והיו פחות מבטים. מובן שעם השנים עולה בארץ המודעות וזה גם מקל".

הפגיעה פגעה בביטחון שלך שתמצאי זוגיות? "ברור שכן. אחת השאלות הראשונות שהיו לי הייתה 'מי ירצה אותי?' ובמקום הזה הייתה לי עבודה גדולה, אבל רצה הגורל והכרתי חבר ומצאתי מי שיאהב אותי כמו שאני. גיליתי שהקסם לא אבד ורק למדתי לגלות אותו בדרך אחרת". כיום כשהיא נשואה ואם לבת שנה וחודש, חרדות העבר מוארות באור מפוים.

מחיר החיים כאן

אילנה היא אחת מתוך כ-75 אלף אזרחים וחיילים שנפצעו בפעולות האיבה ובמלחמות ישראל. מתוכם כ-5,000 אזרחים שנפצעו בפעולות איבה ו-70 אלף חיילים. ביום ראשון הקרוב תציין מדינת ישראל את יום ההוקרה לפצועי מערכות ישראל ופעולות האיבה. את היום הזה הגה לפני כשלוש שנים אליעד אברקי, רכז מחוז דרום של בני עקיבא. לאחר שהוא נקבע בחוק, חברו כמה ארגונים למשרד החינוך על מנת לציין אותו כראוי. "המטרה המרכזית של היום הזה היא הוקרה לפצועים, אבל יש בו גם אלמנטים נוספים של נתינה, הכרת הטוב והיכולת להתגבר על מכשולים למרות הכול", אומר איתי גרנק, מנכ"ל "זוהות", ארגון הגג של מרכזי הזוהות היהודית. "היום הזה הוא גם סמל להרדיות הישראלית, כי כל חייל שנפצע בלחימה נפצע במקום חייל אחר שהיה יכול להיות שם במקומו, וכל אזרח שנפצע בפיגוע היה שם במקום אחרים. התחושה שאני הייתי יכול להיות שם במקומו היא תחושה מאוד ישראלית והיא המחיר של החיים בארץ".

היום הזה רק מתחיל להתהוות. מהי הציפייה שלכם מיום כזה? "ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה אנחנו זוכרים, אבל האנשים שלהם אנחנו צריכים לומר תודה כבר לא איתנו הפצועים, לעומת זאת, הם כאן

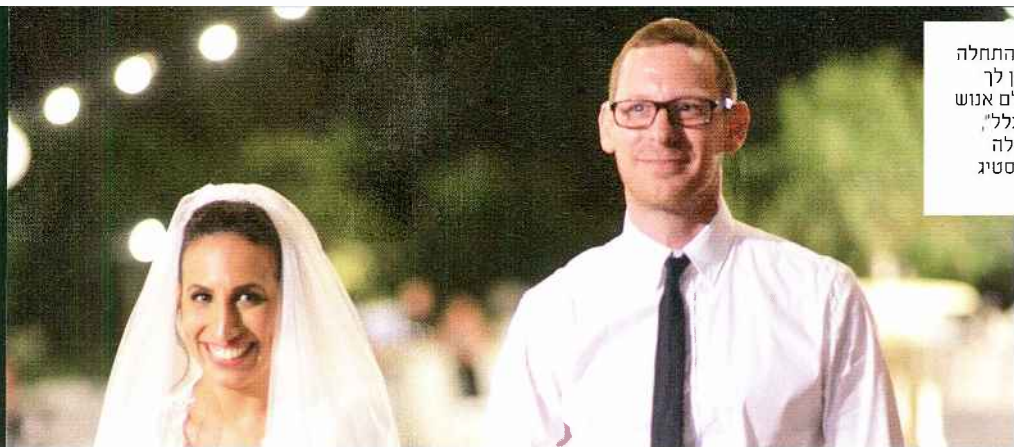

"בחרנו בחיים". לאה סחיווסחורדר

לאה סחיווסחורדר: "הפגיעה שלי היא מינורית ביחס לשאר הדברים שקרו לי והסיפור שלנו הוא סיפור שזוכרים, אבל יש עוד אלפי אנשים שנפגעו ונשכחו והם מתמודדים יומיום עם פציעות קשות לאורך השנים"

20.26x29.11	5/6	עמוד 48	[ש י ם]	11/2015	50636865-9
ארגון נכי צה"ל לנכי צה"ל - 13640					

"בהתחלה אין לך צלם אנוש בכלל", הילה לוסטיג

צילום: רון שלף

חינוך ובימי ראשון, אחת לחודש, נסעה לשיבה במטה פיקוד דרום בבאר שבע. "בהפסקת צהריים הלכנו בחבורה למאפייה קטנה ליד הפיקוד והתיישבנו לאכול על כיסאות הפלסטיק שעל המדרכה. זמן קצר לאחר מכן התחיל הבלגן". שני מחבלים מחברון הגיעו לבאר שבע ברכב גנוב וחיששו ריכוזים של לובשי מדים כדי לבצע פיגוע. אחד מהם עצר על המדרכה הסמוכה, במרחק של שלושה מטרים מכיסאות הפלסטיק וריסס בקלצ'ניקוב את החיילים שאכלו במקום. שתי חיילות נהרגו וחיילות נוספות נפצעו. ביניהן הילה שאל גופה חדרו שמונה קליעים. "נפלתי ישר חיילת שהייתה לידי צעקה 'הצילו' ובכתה. אני הייתי מאוד בשקט. איבדתי את הראייה, כנראה כתוצאה מאיבוד הדם, אבל עדיין הייתי בהכרה. כל כך הרבה דם איבדתי, שכשהגעתי לבית החולים החליפו לי את כל הדם מסוג A לסוג O". לבית החולים היא הגיעה מחוסרת הכרה, במצב אנוש. את הרוח הישראלית היא הרגישה מיד כשחזרה להכרה. "קצין העיר הודיע להורים שלי בחיפה שאני במצב אנוש והם ירדו לבאר שבע בחופזה בלי לקחת איתם כלום. הצבא דאג להם למקום לינה, העמיד לרשותם נהג ומדי יום הביאו להם אוכל בחמגשיות. בינתיים בחיפה, נשארתי שתי האחיות הקטנות שלי וגם שם דאגו להם חברים ושכנים. כל מי שפגשו בבית החולים ובבאר שבע בכלל, כששמעו שהם ההורים של החיילת שנפצעה, מיד הציעו עזרה נדיבה. היינו עטופים באהבה".

גיסה מיוחדת, שבאירועים שמצופה שאימא תתמוך, כמו לפני החתונה והלידה, היא הייתה שם בשבילי". איך מצליחים לתפקד בכלל אחרי כזה אסון? "אני חושבת שזאת בחירה. בחרנו בחיים. אני חושבת שזה מה שהם היו רוצים שנעשה. אפשר לומר שלא הייתה לנו ברירה". מה זאת אומרת? "החינוך שקיבלנו היה חזק מאיתנו. היה לנו ברור שאסור לשקוע ושממשיכים הלאה, כי כך חונכנו. ההורים שלי שניהם היו דור שני לשואה וגדלנו על סיפורי הגבורה של הסבים שלנו שבשואה איבדו את הכול והגיעו לארץ והקימו משפחות. המסורת הזאת הייתה חזקה מאיתנו". סיפור הרצח הנורא של משפחתה נחרת בתודעה הציבורית, אבל היא מבקשת שהתודעה הציבורית תופנה גם לאלה שהמאבק שלהם לחיים נותר רחוק מהעין. "הפציעה שלי היא מינונית ביחס לשאר הדברים שקרו לי והסיפור שלנו הוא סיפור שזוכרים, אבל יש עוד אלפי אנשים שנפגעו ונשכחו והם מתמודדים התמודדות יומיומית עם פציעות קשות לאורך שנים ארוכות".

עטופים באהבה

הילה לוסטיג (34) היא מהפצועים שמתמודדים עם הפציעה מדי יום. היא עובדת סוציאלית ומטפלת משפחתית, נשואה ומתגוררת בקיבוץ משמר העמק. הפיגוע ששינה את חייה התרחש בפברואר 2002, בעיצומה של האינתיפאדה השנייה. היא הייתה אז קצינת

מה ראתי?

"ברחוב הייתה היסטריה. אמבולנסים, משטרה, אנשים בכו. ואני זוכרת שחשבתי לעצמי: 'למה הם בוכים?'. קלטתי שאני נמצאת בפיגוע, אבל לא קלטתי עד כמה נורא זה יכול להיות". הגוף הקטן שלה ספג רסיסים ומסמר שחדר סמוך לקנה. לפני הניתוח עוד שאלה איפה כולם ואמרו לה שגם הם מטופלים. רק בבוקר בישרו לה שאבא, אימא ושלושה אחים כבר אינם. "קשה לי לנתח מה הרגשתי, אני זוכרת רק איך הגבתי. אמרתי להם שהם משקרים, שאתמול בלילה אמרו לי שהם בנייתוחים בדיוק כמוני ולא יכול להיות שהם נהרגו". אל הלוויה היא התעקשה להגיע למרות מצבה. "הרופאים החליטו בסוף שאגיע באמבולנס ואבוא על אלונקה".

מה את זוכרת מהלוויה?

"אני זוכרת ששכבתי באלונקה, שהיו שם המוני אנשים ואני הייתי בהלם. לא זוכרת מהלוויה שום רגש. לא קלטתי באמת מה קורה שם, שעכשיו באמת קוברים את ההורים והאחים שלי. רק בתקופת החגים, פתאום קלטתי שהם באמת מתים ולא יחזרו יותר".

כמה ימים לאחר מכן היא שוחררה מבית החולים הישר אל השבעה. אחותה הצעירה נשארה מאושפזת עוד זמן רב לאחר מכן ועברה ניתוחים וטיפולים משקמים. היא ואחיה נדדו בין הדודים בשווייץ לדודים בישראל, עד שבסופו של דבר החליטו האחים להיות משענת זה לזה ולהיות שם אחד בשביל השני. יש בכך געגועים?

"החסך הוא מאוד גדול, אבל רוב חיי חייתי בלי ההורים שלי ובלי האחים שנרצחו, אז אני לא באמת יודעת למה להתגעגע. אז זה לא געגעוע, אלא הרצון הזה שגם לי יהיו הורים כמו כולם. למזלי, יש לי

הילה לוסטיג: "בזכות הפציעה אני אדם מאוד לא שיפוטי, כי גם אני הייתי שם. התמודדות עם פציעה מלמדת אותך המון על עצמך, על הכוחות שלך"

20.37x28.28	6/6	עמוד 50	11/2015	50636874-9
ארגון נכי צה"ל לנכי צה"ל - 13640				

אייתי גרנק : "כל אזרח שנפצע בפיגוע היה שם במקום אחרים ש'יכלו להיות שם'. התחושה ש'אני הייתי יכול להיות שם' היא תחושה מאוד ישראלית."

אדם מאוד לא שיפוטי ואני יודעת להסתכל לאנשים בגובה העיניים ולא ממקום מרחם, כי גם אני הייתי שם. ההתמודדות הזאת מלמדת אותך המון על עצמך, על הכוחות שלך, על מי החברים שלך. ולמרות שהייתי מוותרת עליה, כי איבדתי חברות בפיגוע, היא העמיקה בי רבדים. אני עוברת סוציאלית ומטפלת משפחתית ואני יודעת מקרוב מה זה להיות נזקק ומטופל וחולה". ■

יום ההוקרה

בישראל מצויים כיום כ-70 אלף חיילים שנפצעו במערכות ישראל וכ-5,000 אזרחים שנפצעו בפעולות האיבה. על פי החלטת ממשלת ישראל, מדי שנה בתאריך י"ז בכסלו (29.11.15), מתקיים יום ההוקרה השנתי לפצועי מערכות ישראל ופעולות האיבה, יום שבו ניתנת לחיילי ישראל ואזרחיה האפשרות להודות להם על ההקרבה, המסירות, והעוצמה ותוצאות המחיר האישי שהם נושאים מדי יום על גבם. היום מצוין בפעילות במערכת החינוך למאות אלפי תלמידים, בטקסים ברחבי הארץ ובמסגרות מתקיימות ועדות מיוחדות בכנסת שידונו בנושאים הקשורים לפצועי מערכות ישראל ופעולות האיבה. ליום ההוקרה שמתקיים בהובלת שר החינוך נפתלי בנט וסגן שר הביטחון הרב אלי בן דהן שותפים ארגונים רבים שחברו יחדיו בהם ארגון זהות - איגוד המרכזים לזהות יהודית, ארגון נכי צה"ל, מפחפה אחת, ארגון נפגעי פעולות האיבה, משרד החינוך, מפעלות הציונות הדתית תנועות נוער ועוד רבים. האירוע המרכזי יתקיים השנה באולם פיס ארנה בירושלים במעמד יו"ר הכנסת ח"כ יולי אדלשטיין וראש עיריית ירושלים ניר ברקת.

וחייכניות ואני לא יכולתי לשאת את הפער הזה ביני לבינך. הייתי בכיסא גלגלים, עם ידיים משותקות, ואפילו את כיסא הגלגלים לא יכולתי לגלגל בעצמי".

גם לאחר שהפציעות ניכרו פחות כלפי חוץ, שאלות כמו "איך אספר לבן זוגי? והאם גברים יירתעו ממני?" הוסיפו להעסיק אותה. "כל נושא דימוי הגוף בהחלט היה עניין", אומרת לוסיגי. "את התהליך שלי עשיתי לאט לאט, מול חברים שהכרתי בהתחלה באוניברסיטה ואחר כך מול חברים שהכרתי במרכז הארץ, שהיו פצועים כמוני וזה תהליך שלא נגמר. כמו בנושא הלימודים, גם כאן הייתי כל הזמן בדיאלוג פנימי עם המורכבות הזאת. גם היום, אחרי שנישאתי, יש סיטואציות לא פשוטות.

"הפציעה שלי היא פציעה מאוד מורכבת", אומרת לוסיגי. "זה לא שנותחתי והשתקמתי וזהו. זו פציעה שיומיום משפיעה עליי וכל הזמן אני משלמת עליה מחירים". לוסיגי געזרת מדי יום בגרב לחץ לכלי הדם, היא נושאת צלקות בידיה, וקרע בעצבי היד שדרש ניתוח להשתלת עצבים והותיר יד מתפקדת רק חלקית. "יש ימים שאני צריכה סד ויש ימים שלא. או מצד אחד אני אסירת תודה שכבר בקושי רואים עליי את הפציעה, כי בהתחלה אמרו לקרובים לבוא להיפרד ממני, ואחר כך היה חשש לכריתות של היד והרגל; אבל מצד שני זה יוצר קשיים, כי גם לי קל לשכוח שיש לי מגבלות ואני נכנסת למרוץ ואחר כך קורסת".

הפציעה חילקה לך את החיים? "כמה שזה קלישאתי לומר את זה, הפציעה הייתה כמו לידה מחדש, קודם כול בגלל מורכבות הפציעה. הייתי צריכה ללמוד לעשות את הכול מהתחלה. החל מלאכול לבד ולהתקלח בכוחות עצמי. יש גם קטעים שלמים מחיי שאני לא זוכרת: את כל התיכון, את הצבא... אז זאת לידה מחדש ולא דווקא בדרך הקלה. מצד שני, אני יכולה לומר שזה נתן לי המון כדאם. בזכותה אני

"נושא דימוי הגוף היה שם כל הזמן", הילה בזמן האשפוז

שבועיים בטיפול נמרץ ועוד חודשיים בכירורגית כללו שמונה ניתוחי חירום, החלפת הדם וטיפולים אינטנסיביים בגפיים שנפגעו. חצי שנה הייתה מאושפזת בבתי חולים שיקומיים ועוד שנה באשפוז יום ברמב"ם, סך הכול נמחקו מחייה קרוב לשנתיים שכל מה שעמלה בהן היה לנסות לחזור למה שהייתה לפני הפציעה.

במציעאות הישראלית רוויית הפיגועים, אנשים שפציעתם ניכרת הם לא חזיון נדיה ובכל זאת לחשוף את הפציעות לא תמיד קל. "לא הייתה לי פציעה קלה והיו לי את כל הסיבות לא ללמוד ולא לחזור למסלול", אומרת לוסיגי. "אבל התחלתי ללמוד באוניברסיטה עם יד משותקת ורכב עם תו נכה. לא היה קל לצאת לעולם שבו הייתי שונה ולהתמודד עם הקשיים והמבטים. רק שש שנים אחר כך, כשעברתי למרכז והכרתי בבית הלוחם עוד הרבה צעירים כמוני, פתאום הרגשתי בנוח ללכת בלבוש קצר ברחוב או ללכת לים. הרבה יותר קל לי להציג את עצמי לנכים כמוני מאשר לאדם שלא עבר פציעה ועל אחת כמה וכמה כשזה קשור לזוגיות". אחרי הפציעה היית עסוקה בשאלה איך אכיר בן זוג?

"מאוד. אני חושבת שזה הכי העסיק אותי. הייתי צעירה ובריאיה, ופתאום התעוררתי לגוף מרושש לגמרי. לא זיהיתי אותו. הידיים והרגליים לא היו שלי. הייתי עם יד משותקת ולא יכולתי לעמוד על שתי רגליים במשך חודשים. נושא דימוי הגוף היה שם כל הזמן. בהתחלה אין לך צלם אנוש בכלל. אתה נאנק מכאבים ואתה על מורפיום ומשככי כאבים נוספים. כשגבר נפצע במלחמה, יש ממד של הרואיות שלא קיים כשאישה נפצעת. הייתי משותקת ולא ידעתי אם אוכל ללכת. אני זוכרת שבאו לבקר אותי חברות מהתיכון והן היו נורא יפות